

GERİATRİK HASTA TANIMI

3. BÖLÜM

Emine Ülkü AKÇAY¹

GİRİŞ

Geriatri, yaşlıların sağlık bakımı ile ilgilenen tıbbi uzmanlık dalıdır. Yaşlı bilimi ile ilgili olarak kaynaklarda *geriatri* ve *gerontoloji* olmak üzere sıklıkla iki farklı terim karşımıza çıkmaktadır. Geriatri sözcüğü Yunanca “geras (yaşlılık)” ve “iatio (tıbbi tedavi)” kelimelerinden köken alıp yaşlanmanın fizyolojisi, yönetimi ve yaşlılarda görülen hastalıkların tanı ve tedavisi ile ilgilenen özel bir tıp alanıdır^(1,2). Gerontoloji ise “geras (yaşlılık)” ve “ology (çalışma)” sözcüklerinden orjin almış, yaşlı çalışmaları anlamına gelmektedir. Özetleyecek olursak gerontoloji yaşlanmanın fizyolojisi, epidemik özellikleri, eşlik eden psikososyal değişiklikler ve bütün bunların kişi ve toplum üzerindeki etkilerini inceleyen bilim dalıdır. Bu tanımlarda ifade edildiği gibi, geriatri tıp uzmanlığı olmasına karşılık gerontolojinin ise daha çok sosyal bir ilgi alanı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Geriatri bilimi gittikçe çoğalan yaşlı hasta nüfusunun artışına bir yanıt olarak zaman içinde ortaya çıkmış ve geliştirilmiştir. Hastalık boyunca ortaya çıkacak sağlık sorunlarının önlenmesine, tanımlanmasına ve yönetilmesine yardımcı olur. Çok boyutlu ve disiplinler arası değerlendirmelerden faydalanır ve bir meta-disiplin olarak da düşünülebilir. Bununla birlikte hasta bakım yaklaşımını, hastanın sorunları ve tercihleri etrafında yapılandırarak, birden fazla sağlık hizmeti ortamında işbirliğini teşvik eder.

Yaşlılık genel olarak kronolojik, biyolojik, psikolojik, sosyolojik, toplumsal ve kültürel yönleri olan çok boyutlu bir kavramdır. Kronolojik olarak yaşlanma da 65 yaş üstü olarak kabul edilmiştir. Gerontolojistler ise yaşlılığı 65-74 yaş arası genç yaşlı, 75-84 yaş arasını orta yaşlı ve 85 yaş üzerini ileri yaşlılık (ihtiyarlık) devri olarak değerlendirmektedir^(3,4).

¹ Uzm. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi, drulkuyilmaz@gmail.com

Geriatride temel hedefler, işlevselliğin sürdürülmesi ve devamı, böylece yaşam kalitesinin ve sosyal katılımın iyileştirilmesidir. Yaşlılara yönelik genel bakım kapsamında, geriatri çoğu zaman çok yaşlı hastalar için özel ve koordineli bir bakım sunar. Hastaların çoğu 65 yaşın üzerinde olacaktır, ancak uzmanlık alanında en iyi ele alınan sorunlar 80+ yaş grubunda çok daha yaygın hale gelmektedir. Bu hastalar sıklıkla yaygın kırılmalıya ve eşlik eden çok sayıda kronik patolojiye sahiptir ⁽⁵⁾.

SONUÇ

Geriatrinin amacı, şiddetli ve yaşamı sınırlayan koşullara sahip yaşlı nüfus için kanıta dayalı yönetim stratejileri geliştirmek ve sunmaktır. Bu alandaki başlıca zorluklar arasında, bu hasta popülasyonunda yüksek kaliteli, sorumlu sağlık hizmeti kararlarını almak ve bakımın iyi koordinasyonunu sağlamak yer almaktadır. Tüm bunların ışığında yaşlılar sağlık ve sosyal boyutları içerecek şekilde bütünlük içinde ele alınmalı ve geriatri ve gerontoloji bilimleri işbirliği halinde çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Beğler T, Yavuzer H. (2012). Yaşlılık ve yaşlanma epidemiyolojisi. Klinik Gelişim,25:1-3.
2. Karadakovan A. (2014). Yaşlı Sağlığı ve Bakım. Akademisyen Tıp Kitapevi, Ankara, S. 3-4.
3. WHO (1972) Psychogeriatric, report of a WHO Scientific Group, Technical Reports Series 507, Geneva. Cited in Davise AM. Epidemiology 185; 14(1):9-21.
4. WHO (1984) Theuses of epidemiology in thestudy of t theelderly. WHO, Technical Reports Series 706, Geneva:8-9
5. Rodriguez-Manas L, Fried LP. Klinik senaryoda kırılmalı. Lancet. 2015; 385 (9968): e7 – e9. doi: 10.1016 / S0140-6736 (14) 61595-6.